

Departementene

Handlingsplan

Handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

1. oktober 2022

Handlingsplan mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Lagt fram av Regjeringen Støre, 1. oktober 2022

Innhold

1 Innledning	3
Hovedområder i handlingsplanen	4
2 Bakgrunn	6
Utfordringsbildet	6
3 Tiltak	9
Organisert arbeidsliv og styrket trepartssamarbeid	9
Styrke arbeidstakerrettigheter	11
Hindre utnyttelse av arbeidstakere	13
Mobilisere forbruker- og innkjøpsmakt	17
Øke kunnskapen om sosial dumping og arbeidslivskriminalitet	19
Kontroll og oppfølging, og tverretatlig samarbeid	22
Internasjonalt samarbeid	24

1 Innledning

Den norske samfunnsmodellen bygger på at vi har et trygt, seriøst og organisert arbeidsliv. Det organiserte arbeidslivet utgjør førstelinjeforsvaret mot sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og konkurransevridning mellom virksomheter. Trygge arbeidstakere i hele og faste stillinger gir det beste vernet mot lavlønnskonkurranse og utnyttelse. Anstendige lønns- og arbeidsvilkår sikrer også arbeidstakerne trygde- og pensjonsrettigheter fra folketrygden. Norske lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde for alle som er i landet for å jobbe. Det er nødvendig dersom vi skal lykkes med å forebygge og bekjempe kriminalitet i arbeidslivet.

Regjeringen har tatt en rekke initiativer for å styrke arbeidstakeres rettigheter i arbeidslivet, redusere bruken av andre tilknytningsformer enn fast ansettelse og styrke det organiserte arbeidslivet. I deler av transportsektoren er sosial dumping og arbeidslivskriminalitet en merkbar utfordring, og det legges derfor fram en egen handlingsplan med tiltak for sektoren. Regjeringen har også tatt konkrete initiativer for å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår i sjøfarten og luftfarten, og hindre at det oppstår lavlønnskonkurranse mellom virksomheter.

Det offentlige er en stor innkjøper og har et særlig ansvar for å sikre seriøsitet og anstendige lønns- og arbeidsvilkår hos sine leverandører. Regjeringen arbeider med å innføre en Norgesmodell med nasjonale seriøsitetskrav for alle offentlige anskaffelser. Norgesmodellen vil ta i bruk et bredt spekter av virkemidler, som regelverksendringer, økt veiledning og utvikling av digitale hjelpemidler. Modellen vil i første omgang gjelde offentlige anskaffelser innenfor bygge- og anleggsnæringen og renholdsbransjen, med ambisjoner for en gradvis utvikling til nye næringer og bransjer. Nærings- og fiskeridepartementet har hovedansvaret for dette arbeidet, og samarbeider med Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet.

Innsatsen for et seriøst arbeidsliv må skje i fellesskap mellom myndighetene og partene i det organiserte arbeidslivet. Regjeringen vil forsterke trepartssamarbeidet i arbeidslivet, og myndighetene vil benytte alle aktuelle arenaer til å jobbe sammen med organisasjonene om tiltak for å forebygge og bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Myndighetene og arbeidslivets parter har gjensidig interesse av tiltak som kan bidra til å øke organisasjonsgradene og tariffavtaledekningen i arbeidslivet.

Hovedområder i handlingsplanen

Denne handlingsplanen omfatter tiltak på følgende hovedområder:

- Organisert arbeidsliv og styrket trepartssamarbeid
- Styrke arbeidstakerrettigheter
- Hindre utnyttelse av arbeidstakere
- Mobilisere forbruker- og innkjøpsmakt
- Øke kunnskapen om sosial dumping og arbeidslivskriminalitet
- Kontroll og oppfølging – tverretattlig samarbeid
- Internasjonalt samarbeid

På enkelte områder foreslår regjeringen styrket innsats i statsbudsjettet for 2023. Utover dette gjennomføres tiltakene i handlingsplanen innenfor gjeldende budsjett-rammer.

Departementene som har ansvar for de enkelte tiltakene følger disse opp overfor etatene i egne prosesser. Regjeringen vil utarbeide årlige rapporter om hvordan handlingsplanen følges opp, og benytte rapportene som grunnlag for drøftinger med hovedorganisasjonene i arbeidslivet om utfordringer og videre innsats mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Økonomisk profitt er en sentral drivkraft bak sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Det er derfor en nær sammenheng mellom sosial dumping og arbeidslivskriminalitet og andre former for økonomisk kriminalitet, som hvitvasking, bedragerier, konkursskriminalitet, skatte- og avgiftsunndragelser, regnskapskriminalitet og verdipapirkriminalitet. Regjeringen har likevel valgt å konsentrere denne handlingsplanen om de tema som i størst grad berører arbeidslivet. Innsatsen mot andre former for rendyrket økonomisk kriminalitet vil bli ivaretatt i andre prosesser. Det gjelder også arbeidet med sikker identitet og helhetlig identitetsforvaltning, som er en av de grunnleggende forutsetningene for effektiv forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet og andre former for økonomisk kriminalitet.

Hva menes med sosial dumping og arbeidslivskriminalitet?

Denne handlingsplanen bygger på de samme definisjoner som er lagt til grunn i tidligere offentlige dokumenter, strategier og handlingsplaner, *jf. St.meld. nr. 2 (2005–2006) Revidert nasjonalbudsjett. Kap. 3.6. Handlingsplan mot sosial dumping. St.meld. nr. 2 (2005–2006) – regjeringen.no og Strategi mot arbeidslivskriminalitet (2021). Strategi mot arbeidslivskriminalitet (2021–) – regjeringen.no.*

Med *sosial dumping* menes særlig at utenlandske arbeidstakere som utfører arbeid i Norge får vesentlig dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn norske arbeidstakere. Dette kan være tilfeller hvor det skjer brudd på helse-, miljø- og sikkerhetsregler, herunder regler om arbeidstid og krav til bostandard, og/eller når lønn og andre ytelser er uakseptabelt lave sammenliknet med hva norske arbeidstakere normalt tjener, eller ikke er i tråd med allmenngjøringsforskrifter der slike gjelder.

Arbeidslivskriminalitet innebærer ulike former for profittmotivert kriminalitet i arbeidslivet. Denne kriminaliteten skjer på bekostning av arbeidstakeres arbeidsvilkår og rettigheter, men rammer også skattefundamentet og velferdssystemet. Useriøse og kriminelle aktører som utnytter skatte- og trygdeordninger til egen fordel, bidrar til å undergrave tilliten til norske myndigheter og velferdssystemet.

Det finnes ingen juridisk definisjon av arbeidslivskriminalitet, men det er en samlebetegnelse for handlinger som bryter med norske lover om lønns- og arbeidsforhold, trygder, skatter og avgifter, gjerne utført organisert, som utnytter arbeidstakere eller virker konkurransevridende og undergraver samfunnsstrukturen.

Der arbeidslivskriminalitet dreier seg om straffbare forhold, kan sosial dumping også dreie seg om useriøse arbeidsforhold uten å bryte regelverket.

2 Bakgrunn

Utfordringsbildet

Ifølge Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES) og deres situasjonsbeskrivelse av arbeidslivskriminalitet fra 2020, er utnyttelse av utenlandske arbeidstakere og unndragelse av skatt og avgift de to vanligste formene for arbeidslivskriminalitet. Andre typiske former for arbeidslivskriminalitet er bedragerier, trygdesvindel, bruk av fiktiv og falsk informasjon, konkurskriminalitet og unndragelse av arbeidsgiveransvar. Grov utnyttelse, tvangsarbeid og menneskehandel kan også forekomme.

Arbeidslivskriminalitet henger sammen med økonomisk kriminalitet. Økonomisk kriminalitet defineres gjerne som «profittmotiverte, lovstridige handlinger som ofte begås innenfor eller med utspring i en økonomisk virksomhet som i seg selv er – eller gir seg ut for å være – lovlig». Hvitvasking, bedragerier, trygdesvindel, konkurskriminalitet, skatte-, avgifts- og tollunndragelser, regnskapskriminalitet og verdipapirkriminalitet faller inn under denne definisjonen.

Ifølge Økokrims trusselvurdering fra 2022 forekommer skatte- og avgiftskriminalitet hyppigst i bygge- og anleggsnæringen, men foregår like fullt på tvers av bransjer i næringslivet og omfatter svart avlønning av arbeidstakere og skjult omsetning i foretakene. Ved svart arbeid blir ikke lønn innrapportert til Skatteetaten, og arbeidsgiver betaler verken arbeidsgiveravgift eller utfører forskuddstrekk. Ifølge Økokrim forteller enkelte arbeidstakere at arbeidsgiver trekker skatt fra lønnsutbetalingen, men at dette ikke innbetales til staten. Ettersom flere av stønadene fra NAV forutsetter innrapportert arbeidsinntekt for opptjening av rettigheter, setter svart arbeid arbeidstakere i en sårbar posisjon.

Økokrims trusselvurdering gir en beskrivelse av trusselen med kriminelle nettverk i næringslivet. Ofte kan det ikke trekkes et klart skille mellom nettverk som driver med tradisjonell organisert kriminalitet, som narkotikahandel, og nettverk som driver med økonomisk kriminalitet eller arbeidslivskriminalitet. Foretak benyttes som legal fasade, og skaper muligheter for hvitvasking, skatteunndragelse, trygde- og lånebedrageri.

Ifølge Økokrim er tilgang eller evne til å påvirke profesjonelle aktører ofte en forutsetning for at enkelte typer kriminalitet lykkes og ikke avdekkes av politi og kontrolletater. Dette gjelder også visse typer arbeidslivskriminalitet. Ved bruk av profesjonelle tilretteleggere som benytter sin fagkunnskap og tillit fra samfunnet, skjules, tilsløres og legitimeres vinning fra forbrytelser. Det er ifølge Økokrim meget sannsynlig at enkelte profesjonelle aktører bevisst og aktivt tilrettelegger for kriminalitet. Regnskapsførere er aktuelle som tilretteleggere av for eksempel fiktiv fakturering, skatte- og avgiftsunndragelse og regnskapsjuks, som muliggjør lån på uriktig grunnlag. Det finnes ifølge Økokrim regnskapsforetak som har en betydelig andel kjente kriminelle aktører innenfor arbeidslivskriminalitet på sin kundeliste.

Arbeidstilsynet, Arbeids- og velferdsetaten, politiet og Skatteetaten utarbeider felles årsrapporter om den tverretatlige innsatsen mot arbeidslivskriminalitet. Ifølge årsrapporten for 2021 er det utfordrende å estimere omfanget av arbeidslivskriminalitet fordi kriminaliteten ikke er direkte observerbar og omfanget påvirkes av mange og sammensatte forhold. Samlet sett er det indikasjoner på at omfanget av arbeidslivskriminalitet er et alvorlig samfunnsproblem. Spørreundersøkelser i næringslivet viser at det i 2021 var færre enn tidligere som svarte at utfordringer med arbeidslivskriminalitet er vanlig i deres bransje. Det er likevel fortsatt en større andel virksomheter innen bygg og anlegg, renhold, transport og fiskeri enn i andre bransjer som oppgir at utfordringer knyttet til arbeidslivskriminalitet er vanlig.

Utnyttelse av sårbare arbeidstakere

Økokrim vurderer i sin trusselvurdering for 2022 at det er sannsynlig at kriminelle aktører vil forsøke å utnytte flyktninger fra Ukraina og andre utenlandske og sårbare arbeidstakere til svart og ulovlig arbeid, herunder prostitusjon og tvangsarbeid. Ifølge Økokrims trusselvurdering forekommer utnyttelse særlig i arbeidsintensive yrker med en høy andel ufaglærte som bygg og anlegg, bilpleie- og verksted, varetransport, renhold og sesongarbeid innen jordbruk og fiskeri. Uregistrerte utenlandske arbeidstakere som mottar betaling i kontanter, er sårbare for å bli utnyttet ved at arbeidsgiver urettmessig beriker seg på deres lønn eller annen godtgjøring. Det gjelder også arbeidstakere som utfører arbeid i andres identitet, herunder gjenbrukt identitet. Det er vanskelig for myndighetene å avdekke denne typen utnyttelse.

Fafo har i 2022 utarbeidet en rapport om «*Grov utnyttning av utenlandske arbeidstakere. Gråsonen mellom det regulære arbeidslivet og menneskehandel*». Rapporten viser at noen sårbare arbeidstakere befinner seg i en gråson mellom det regulære arbeidsmarkedet på den ene siden, og straffelovens bestemmelser om menneskehandel/tvangsarbeid på den andre siden. I gråsonetilfeller blir arbeidstakeren grovt utnyttet uten at de juridiske vilkårene for menneskehandel er oppfylt, noe som kan gjøre det vanskelig å få tilstrekkelig bistand.

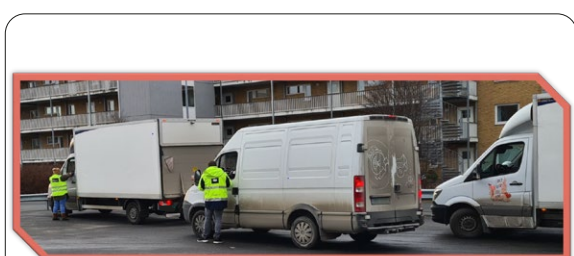
Næringer og bransjer som preges av arbeidslivskriminalitet

Ifølge rapporter fra etatene, Økokrim og NTAES (Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter) er det særlig de delene av arbeidslivet med høy andel ufaglært arbeidskraft som preges av arbeidslivskriminalitet. De kriminelle aktørene opererer i flere bransjer og flytter gjerne virksomhet mellom bransjer. Ifølge etatene er risikoen høyest i bygge- og anleggsnæringen, servering og overnatting, transport og bilpleie/bilvask. En fellesnevner for disse næringene er også at de har en høy andel utenlandsk arbeidskraft.

Kriminalitet i varebilbransjen

Etterspørselen etter varetransport har økt, og med lave oppstartskostnader og lite regulering, har det i denne bransjen blitt avdekket flere tilfeller av arbeidslivskriminalitet. Ifølge Økokrims trusselvurdering 2022 etablerer kriminelle aktører seg som underleverandører, benytter bevisst enkeltpersonforetak for å unndra seg arbeidsgiveransvar og tar oppdrag for store transportselskaper. Aktørene begår skatte- og avgiftsunndragelse, hvitvasker inntjeningen, avlønner sjåførene svart og utsetter dem for urimelige arbeidsforhold og sosial dumping. Det forekommer også trygdesvindler i bransjen. Gjennom etatenes kontrollsamarbeid er det avdekket omfattende kriminalitet i varebilbransjen. En tverretattlig prosjektgruppe i Oslo politidistrikt har utarbeidet en *veileder* for å forebygge slik kriminalitet. I veilederen gis det konkrete råd og anbefalinger til oppdragsgivere som bestiller transportoppdrag.

Utfordringene i varebilbransjen omtales nærmere i regjeringens handlingsplan mot sosial dumping i transport.

Forebygging av kriminalitet i varebilbransjen

Råd og tiltak for hovedleverandører og oppdragsgivere

JUNI 2022

Tverretattlig prosjektgruppe for forebygging av kriminalitet i varebilbransjen;
Oslo politidistrikt

3 Tiltak

Organisert arbeidsliv og styrket trepartssamarbeid

Det organiserte arbeidslivet står helt sentralt i den norske arbeidslivsmodellen. Organiserte arbeidstakere og arbeidsgivere utgjør førstelinjeforsvaret mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Gjennom tariffavtalene er det etablert rammer for problemløsning og samarbeid mellom arbeidstakere og arbeidsgivere i virksomhetene, på bransjenivå og nasjonalt nivå. Regjeringen vil fremme et organisert arbeidsliv og i samarbeid med partene arbeide for høyere tariffavtaledekning. Regjeringen vil inngå et forpliktende samarbeid med organisasjonene i arbeidslivet om innsatsen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Treparts bransje-program er en viktig arena for dette. Regjeringen vil videreføre dette arbeidet og styrke dialogen med partene om aktuelle tiltak.

1. Øke skattefradraget for fagforeningskontingent

Arbeidstakeres skattefradrag for fagforeningskontingent har vært uendret i lang tid. Fradraget for fagforeningskontingent kan bidra til en høyere organisasjonsgrad, noe som er en forutsetning for den norske arbeidslivsmodellen. Regjeringen vil doble maksimalt fradrag for innbetalt fagforeningskontingent. Regjeringen vil gjennomføre opptrappingen over to år. Første del er gjennomført i 2022 og tiltaket følges opp i statsbudsjettet 2023.

2. Bidra til økt organisasjonsgrad og tariffavtaledekning i samarbeid med partene i arbeidslivet

Regjeringen vil i nært samarbeid med partene jobbe for å sikre et seriøst og organisert arbeidsliv. Det skal legges fram jevnlig kartlegginger av utviklingen av det organiserte arbeidslivet og bruken av ulike tilknytningsformer i arbeidslivet. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil invitere til årlige konferanser for å rette oppmerksomheten mot tiltak myndighetene og partene kan samarbeide om for å bidra til økt organisering og tariffavtaledekning. Den første konferansen er under planlegging og skal avholdes i 2022.

Det skal være attraktivt å inngå tariffavtaler. Regelverket skal gi virksomheter som er bundet av landsomfattende tariffavtale med fagforening med innstillingsrett utvidet handlingsrom sammenlignet med uorganiserte virksomheter, blant annet når det gjelder muligheter til bruk av innleie.

3. Styrke kunnskapen om et organisert arbeidsliv

Regjeringen vil i samarbeid med arbeidslivets parter bidra til å styrke kunnskapen om den norske arbeidslivsmodellen og organisasjonenes rolle. Viktige arenaer for dette er videregående opplæring, universiteter og høyskoler, lederutdanningene og på arbeidsplassene for arbeidere som kommer fra land med lav organisasjonsgrad.

4. Styrke samarbeidet mot svart økonomi (SMSØ) på regionalt og nasjonalt nivå

I Samarbeid mot svart økonomi (SMSØ) arbeider Skatteetaten og partene i arbeidslivet med tiltak for å bidra til like konkurransevilkår, gode arbeidsplasser og etterlevelse av regelverk. SMSØs regionale ledd omorganiseres i løpet av 2022 for å styrke dette samarbeidet. Målet er å gi de enkelte regionene mer frihet i oppgaveløsningen, og at det skal være partenes behov og kapasitet som former aktiviteten. Samarbeidet tar utgangspunkt i hovedorganisasjonene i arbeidslivet, samtidig vil det være åpent for andre aktører og interessenter å delta.

5. Gi støtte til Fair Play Bygg Norge

Regjeringen støtter lokale initiativ for å fremme et seriøst arbeidsliv. Partene på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden står bak Fair Play Bygg-gruppene, som gjennom flere år har bidratt med informasjonsvirksomhet, tips til myndighetene om useriøse aktører og veiledning til utsatte grupper. Fair Play Bygg Norge er en sammenslutning av de lokale gruppene. Regjeringen vil foreslå at det gis en treårig støtte til Fair Play Bygg Norge.

6. Kollektiv søksmålsrett på flere områder

Etter forslag fra regjeringen er fagforeningers søksmålsrett ved ulovlig innleie gjeninnført. Regjeringen vil vurdere å utvide adgangen til kollektiv søksmålsrett til flere områder, for eksempel for brudd på likebehandlingsprinsippet og ulovlige midlertidige ansettelsesforhold.

Styrke arbeidstakerrettigheter

Usikre og uforutsigbare arbeidsforhold og løse tilknytningsformer skaper grobunn for sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Regjeringens mål er et arbeidsliv med hele og faste stillinger. Den generelle adgangen til midlertidig ansettelse er derfor fjernet. Det er også lagt fram lovforslag om å styrke retten til heltid og begrense bruken av innleie. Arbeidsgivere skal ikke kunne organisere seg bort fra sitt ansvar, og rettigheter for arbeidstakere skal ikke kunne defineres bort ved bruk av selvstendige oppdragstakere.

7. Tydeliggjøre arbeidstakerbegrepet i arbeidsmiljøloven

Det er et viktig mål at andelen som befinner seg i en gråsoner mellom arbeidstaker og oppdragstaker er lavest mulig. Regjeringen vil derfor gjøre arbeidstakerbegrepet i arbeidsmiljøloven tydeligere. Regjeringen vil også innføre en presumsjonsregel om at arbeidstakerstatus skal legges til grunn med mindre arbeidsgiver gjør det overveiende sannsynlig at det foreligger et oppdragsforhold. Dette gir et viktig signal til de som gjør tilpasninger for å omgå arbeidsgiveransvar. Dette arbeidet er en oppfølging av flertallets forslag i NOU 2021: 9 (Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv).

8. Sikre arbeidstakere tydelige og forutsigbare arbeidsvilkår

Regjeringen vil gjennomføre flere endringer i arbeidsmiljøloven og statsansatteloven for å sikre arbeidstakere mer forutsigbare og trygge arbeidsforhold. Forslagene har sammenheng med, og skal gjennomføre et nytt EU-direktiv om tydelige og forutsigbare arbeidsvilkår. Regjeringen har sendt på høring forslag om endringer i reglene om skriftlig arbeidsavtale, der arbeidsgiver må ta med flere opplysninger i den skriftlige arbeidsavtalen, som kompetanseutvikling og om innleievirksomhetens identitet ved utleie fra bemanningsforetak. Fristen for når arbeidsavtalen skal foreligge forkortes fra én måned til syv dager. Forslagene omfatter også strengere krav til varigheten av prøvetid, strengere og tydeligere krav til forhåndsvarsling av arbeidstid og rett til å få et skriftlig og begrunnet svar dersom arbeidstaker ber om mer forutsigbare og tydelige arbeidsvilkår.

9. Tydeliggjøre kravene til innkvartering som arbeidsgiver stiller til rådighet for arbeidstaker

I tilsyn med sosial dumping og arbeidslivskriminalitet avdekkes det mangler og dårlige boforhold for arbeidstakere der arbeidsgiver stiller innkvartering til rådighet. Derfor er det behov for å tydeliggjøre hva som ligger i lovens krav til forsvarlig innkvartering som arbeidsgiver stiller til rådighet for arbeidstaker. I dag er innkvartering regulert i arbeidsmiljøloven § 4-4. Arbeidstilsynet har hatt på høring et forslag om å presisere kravene til innkvartering i et eget kapittel i forskrift om arbeidsplasser og arbeidslokaler. Arbeidstilsynet skal følge opp denne høringen og fastsette slik forskriftsregulering.

10. Sikre arbeidstakeres rettigheter ved konkurs

Regjeringen vil sette ned et offentlig utvalg som skal utrede mulige regelverksendringer for å sikre arbeidstakeres rettigheter og bekjempe useriøse aktører som utnytter konkursordningen. Konsekvensene av slik utnyttelse er at arbeidstakere mister arbeid og lønn og det offentlige må dekke utestående lønnskrav og utgifter til bobehandling. Det er viktig å ha et regelverk som bidrar til seriøs forretningsvirksomhet og som ivaretar arbeidstakeres rettigheter.

Hindre utnyttelse av arbeidstakere

Utnyttelse av sårbare arbeidstakere, som i mange tilfeller har en løs tilknytning til arbeidslivet, forekommer ofte i saker om sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Utenlandske arbeidstakere med lite kjennskap til sine rettigheter og plikter er særlig utsatt. Økokrim og andre aktører advarer mot risikoen for at nyankomne flyktninger kan bli utnyttet i arbeidslivet. Regjeringen vil sikre god opplæring i språk, samfunnskunnskap og sikkerhet for utenlandske arbeidstakere og flyktninger slik at de blir i stand til å ivareta sine plikter og rettigheter i arbeidslivet. NOKUTs ordning med godkjenning av utdanning og kompetanse fra utlandet skal videreutvikles. Styrking av arbeidstakeres rettigheter, økt tilsynsinnsats og målrettet informasjon og kommunikasjon er regjeringens viktigste tiltak for å hindre utnyttelse av arbeidstakere.

11. Styrke Arbeidstilsynet

Økt tilsynsinnsats er nødvendig for å forebygge og bekjempe sosial dumping og utnyttelse av arbeidstakere. Regjeringen mener det ble satset for lite på Arbeidstilsynet under den forrige regjeringen, og vil styrke Arbeidstilsynets kapasitet til å utføre tilsyn og etatens muligheter til å reagere mot lovbrudd. Det er nødvendig at Arbeidstilsynet har en bred oppfølging av virksomheter i næringer som er preget av useriøsitet og sosial dumping. Arbeidstilsynet skal styrke sin kontrollinnsats mot ulovlige lønns- og arbeidsvilkår, omgåelser av arbeidsgiveransvaret, ulovlig innleie og brudd på regler om likebehandling og allmenngjøring. Arbeidstilsynet vil også få i oppdrag å etablere en godkjenningsordning for bemanningsforetak (jf. tiltak 22). Regjeringen vil fremme forslag om å styrke bevilgningene til Arbeidstilsynet.

12. Styrke allmenngjøringsordningen

Allmenngjøringsordningen er et viktig tiltak mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Allmenngjøringsregelverket har flere regler som til sammen skal gjøre ordningen effektiv og sikre etterlevelse av gjeldende lønns- og arbeidsvilkår, samt motvirke arbeidslivskriminalitet. En evaluering gjennomført av Samfunnsøkonomisk analyse i 2021 konkluderte med at allmenngjøringsordningen fungerer etter hensikten gjennom å bidra til å redusere sosial dumping og konkurransevridning. Regjeringen vil vurdere justeringer i regelverket, herunder utvidelse av solidaransvaret. Partene i arbeidslivet vil bli involvert i dette arbeidet.

13. Vurdere endringer i utlendingsregelverket for å hindre utnyttelse av utenlandske arbeidstakere

Regjeringen vil vurdere endringer i vilkårene for oppholdstillatelse for arbeidsformål for å hindre at utenlandske arbeidstakere blir utnyttet, herunder behovet for innskjerping av karantenebestemmelsen i utlendingsloven § 27. I den forbindelse vil regjeringen også se på tiltak som kan sikre at utenlandske arbeidstakere har forsvarlige boforhold i tilknytning til arbeidsoppholdet i Norge (jf. tiltak 9).

14. Styrke nettbasert informasjon om arbeidsforhold i Norge

Lett tilgjengelig informasjon om arbeidsforhold og regelverk er viktig for at utenlandske arbeidstakere skal kunne ivareta sine rettigheter og oppfylle sine plikter mens de arbeider i Norge. Regjeringen vil styrke de nettbaserte informasjonskanalene. Arbeidstilsynets informasjonstiltak «Know your Rights», finansiert med EØS-midlene, skal videreføres og videreutvikles i samarbeid med arbeidstilsynene i land i sentral- og øst-Europa. Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet, skal sammen med Finansdepartementet, gi et felles oppdrag til aktuelle etater om å samordne den nettbasert informasjonen til utenlandske arbeidstakere og arbeidsgivere bedre.

15. Benytte sentrale møtepunkter som Skatteetatens ID-kontroll til å formidle informasjon til utenlandske arbeidstakere

Berørte etater skal sammen med partene i arbeidslivet utforme og videreutvikle lett tilgjengelig informasjonsmaterieil om rettigheter i norsk arbeidsliv og informasjon om det organiserte arbeidslivet, med relevant kontaktinformasjon. Aktuelle møteplasser mellom utenlandske arbeidstakere og myndighetene, slik som identitetskontroll hos Skatteetaten og på Servicesentrene for utenlandske arbeidstakere (SUA), kan benyttes til å formidle informasjonsmateriellet.

16. Forbedre informasjonen til arbeidsgivere og oppdragsgivere om oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår for utenlandske arbeidstakere

Regjeringen vil styrke innsatsen for å informere og veilede arbeidsgivere og oppdragsgivere som benytter utenlandske arbeidstakere ved å gjøre informasjon om lønns- og arbeidsvilkår lettere tilgjengelig. Dette omfatter også bestillere av tjenester, som kan ha vesentlig påvirkningskraft når det gjelder hvilke krav som stilles til lønns- og arbeidsvilkår for dem som utfører oppdrag.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil ta initiativ til et arbeid for å gjøre informasjon og veiledning om forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett lettere tilgjengelig.

I landbruket, og særskilt innen grøntsektoren/gartnerinæringen, benyttes utenlandske sesongarbeidere. Myndighetene, organisasjonene i landbruket og produsentforeningene i grøntsektoren har samarbeidet om informasjon til bøndene som arbeidsgivere om rettigheter og plikter i arbeidsforholdet. Landbruks- og matdepartementet vil følge opp dette arbeidet overfor organisasjonene i landbruket.

17. Styrke bistanden til arbeidstakere som utnyttes og til ofre for menneskehandel og tvangsarbeid

I en del tilfeller blir arbeidstakere grovt utnyttet i arbeidslivet. Det kan være personer som er utsatt på grunn av for eksempel fattigdom, alder, arbeidsløshet, manglende språkkunnskaper eller asylstatus.

I samsvar med Norges internasjonale forpliktelser gjennomfører myndighetene tiltak for å bekjempe menneskehandel og tvangsarbeid.

Arbeidstakere som blir utnyttet har som regel ikke ressurser til selv å kreve oppfølging av sine rettigheter. Et sterkere vern for arbeidstakere i en sårbar posisjon, kan øke mulighetene for å avdekke og følge opp saker om utnyttelse i arbeidslivet og forebygge alvorlige tilfeller av menneskehandel i form av tvangsarbeid. Regjeringen vil gå gjennom tiltak som kan styrke bistanden til ofre for grov utnyttning, herunder ofre for sosial dumping og arbeidslivskriminalitet som ikke er alvorlig nok til å bli kategorisert som menneskehandel («gråsonetilfeller»). Regjeringen vil se nærmere på tiltak for å gjøre det lettere å rapportere denne typen kriminalitet.

Regjeringen vurderer også å kriminalisere flere former for utilbørlig utnyttning av utlendinger i arbeidsforhold, som ikke kategoriseres som menneskehandel.

Det er behov for bistand med ulike hjelpetiltak til ofre for arbeidslivskriminalitet og grovere tilfeller av tvangsarbeid. Regjeringen vil videreføre og styrke ordningen med økonomisk tilskudd til blant annet frivillige organisasjoner som bistår utsatte arbeidstakere.

18. Utrede etablering av digital oversikt over arbeidskontrakter

Alle arbeidstakere skal ha en skriftlig arbeidskontrakt. Det er viktig at det finnes gode systemer for å dokumentere disse kontraktene og holde oversikt over dem. Regjeringen har foreslått forbedringer i regelverket om arbeidskontrakter (jf. tiltak 8). Arbeidstilsynet og Skatteetaten skal vurdere om det bør etableres en digital oversikt over arbeidskontrakter, som er et av flere tema for etatenes felles arbeid med «digitalt økosystem». Hovedhensikten med digitaliserte arbeidskontrakter er at det gir bedre muligheter til å sikre at arbeidsgiver overholder sine lovpålagte og avtalte plikter. Det kan for eksempel skje gjennom at andre aktører verifiserer data/informasjon om tegnede pensjonsordninger og yrkesskedeforsikring eller lignende, gjennom å gi arbeidstaker tilgang til data/informasjon på f. eks. en «Min side» og gjennom bedre kontrollmuligheter for offentlige myndigheter.

Mobilisere forbruker- og innkjøpsmakt

Forbrukere, private virksomheter og offentlige innkjøpere skal settes i stand til å ta informerte valg av seriøse leverandører. Tilgang til opplysninger om leverandørene er derfor viktig. Arbeidstilsynet har egne godkjenningsordninger for virksomheter i renhold og bilpleie. Regjeringen har lagt fram forslag om tilsvarende for bemanningsbransjen. Tiltak for å øke kjennskapen til disse ordningene vil bidra til å gjøre det enklere for innkjøpere å føre kontroll med sine leverandører.

Den nye åpenhetsloven pålegger større virksomheter å informere om forhold som gjelder etterlevelse av grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i egen virksomhet og i sine leverandørkjeder.

Mobilisering av innkjøpermakten er et sentralt virkemiddel for å forebygge sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Mange kommuner, fylkeskommuner og offentlige virksomheter stiller seriøsitetskrav i sine kontrakter. Regjeringen vil følge opp dette gjennom Norgesmodellen og etablere nasjonale seriøsitetskrav for alle offentlige anskaffelser. Norgesmodellen vil ta i bruk et bredt spekter av virkemidler, som regelverksendringer, økt veiledning og utvikling av digitale hjelpemidler. Modellen skal utvikles gradvis, og vil i første omgang omfatte bransjene bygg/anlegg og renhold.

19. Utvikle ordninger for deling av seriøsitetsinformasjon

Kvalitetssikret informasjon fra offentlige etater kan gi verdifull informasjon som kan brukes i arbeidet mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Regjeringen vil prioritere arbeidet med å se hvordan offentlig kvalitetssikret informasjon innenfor personvernregelverkets rammer kan deles mellom ulike offentlige instanser og med private virksomheter og forbrukere. Regjeringen vil videreføre arbeidet med å vurdere mulige regelverkstiltak for å få dette til.

20. Videreutvikle Skatteetatens samarbeidsavtaler med offentlige oppdragsgivere og private entreprenører

Skatteetaten har inngått en rekke samarbeidsavtaler med offentlige oppdragsgivere og private entreprenører. Formålet er å legge til rette for korrekt innrapportering og sette aktørene i stand til å forhindre arbeidslivskriminalitet på sine kontrakter. En evaluering gjennomført i 2021 av Oslo Economics viser at disse samarbeidsavtalene fungerer etter hensikten og bidrar til avvisning/utestenging av useriøse aktører fra oppdrag. Arbeidet skal videreføres og videreutvikles i samarbeid med andre offentlige myndigheter.

21. Formidle informasjon til forbrukere gjennom «Tett på» og handlehvitt.no

Markedet for tjenester til forbrukere er stort. Det har derfor stor betydning dersom forbrukere ved valg av seriøse tilbydere kan begrense sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Regjeringen vil prioritere tiltak som setter forbrukere i stand til å gjøre informerte valg. Nettstedet handlehvitt.no skal videreutvikles som portal for å formidle informasjon og veiledning til forbrukere. Skatteetatens satsing «Tett på» hjelper forbrukere til å velge seriøse håndverkere. I dag er 22 av landets største by- og hyttekommuner en del av samarbeidet, som ble etablert i 2016. Skatteetaten skal vurdere om tiltaket skal gjøres landsomfattende.

22. Vurdere publisering av stansingsvedtak slik at innkjøpere og forbrukere lettere kan velge bort useriøse og kriminelle aktører

Regjeringen er opptatt av at innkjøpere og forbrukere skal få bedre tilgang til informasjon som gjør det mulig å velge bort useriøse og kriminelle aktører. Arbeidstilsynet skal gjennomføre et pilotprosjekt hvor de skal publisere stansingsvedtak for transportvirksomheter. På bakgrunn av erfaringene med dette vil Arbeidstilsynet vurdere å publisere også andre stansingsvedtak mot virksomheter i øvrig arbeidsliv.

23. Sikre tilstrekkelig informasjon om etablerte godkjenningsordninger og innføre ny godkjenningsordning for bemanningsforetak

Regjeringen har foreslått å innføre en godkjenningsordning for bemanningsforetak. Det er nylig innført godkjenningsordning for virksomheter som tilbyr bilpleie, dekklagring og dekkskift. I tillegg er det en godkjenningsordning for renholdsvirksomheter. Regjeringen vil sørge for tilstrekkelig oppfølging av de etablerte godkjenningsordningene. En godkjenning innebærer at virksomhetene føres inn i et offentlig tilgjengelig register. Formålet er blant annet å gjøre forbrukere og andre innkjøpere i stand til å velge seriøse leverandører. Arbeidstilsynet skal arbeide med informasjonstiltak rettet blant annet mot forbrukere for å sikre oppmerksomhet rundt ordningene.

24. Vurdere innføring av et nasjonalt register for serveringsbevillinger

Drift av serveringsted krever bevilling fra kommunen. I dag er det opp til hver enkelt kommune å føre oversikt over hvem som har slike bevillinger. Etter initiativ fra treparts bransjeprogram uteliv er det gjennomført et konseptarbeid, hvor resultatet var en anbefaling om å opprette et nasjonalt register for serveringsbevillinger. Et nasjonalt register for serveringsbevilling kan gjøre det enklere for kommunene, forbrukere og tilsynsmyndigheter å skaffe en oversikt over godkjente serveringssteder og aktører. Registret vil også kunne bidra til at regionalt verneombud i hotell, restaurant og renhold har et bedre grunnlag for sin aktivitet. Arbeidet skal følges opp av en prosjektgruppe hvor Arbeidstilsynet, KS og partene i næringen deltar.

Øke kunnskapen om sosial dumping og arbeidslivskriminalitet

Det er viktig at tiltak og virkemidler innrettet mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet bygger på god kunnskap og forståelse av problematikken. Dette kan bidra til at tiltakene treffer der det er mest nødvendig og der de er mest egnet for å utgjøre en forskjell. Relevant kunnskap utvikles i dag på flere arenaer. Det pågår en evaluering av etatssamarbeidet på arbeidslivskriminalitet som vil følges opp etter at rapporten foreligger. Det jobbes også med å utvikle bedre statistikk på innleie. I tillegg har de ulike etatene i a-krimisamarbeidet egne analysemiljø. NTAES (Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningsssenter) skal utarbeide nasjonale analyse- og etterretningsprodukter som beslutningsstøtte for politiet og kontrolletatene.

25. Evaluere nye regler om innleie fra bemanningsforetak

Regjeringen har lagt fram forslag om endringer i regelverket for innleie av arbeidstakere fra bemanningsforetak, jf. Prop. L 131 (2021–2022). Det vil også bli innført forskrift om forbud mot innleie til bygningsarbeid på byggeplasser i Oslo, Viken og Vestfold. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil i samarbeid med partene i arbeidslivet iverksette et eksternt FoU-prosjekt for å belyse virkninger av nytt regelverk for arbeidstakere og virksomheter, og kartlegge etterlevelse og eventuelle tilpasninger til de nye reglene. Resultatene fra prosjektet vil inngå i et arbeid med å evaluere tiltakene.

26. Forbedre statistikk om bruk av innleie

Omfanget av innleie fra bemanningsforetak varierer mellom næringer og virksomheter, og det er også regionale forskjeller. Regjeringen mener det er behov for bedre statistikk om bruken av innleid arbeidskraft i virksomhetene. Arbeids- og inkluderingsdepartementet har tidligere fått gjennomført flere kartleggingsprosjekter om bruken av innleie og har nå gitt Statistisk sentralbyrå i oppdrag å kartlegge muligheter for å innhente mer informasjon om virksomhetenes bruk av innleid arbeidskraft. Tiltakene blir fulgt opp i samarbeid med partene i arbeidslivet (jf. tiltak 2).

27. Få bedre kunnskap om bruk og omfang av ubetalt eller svært lavt betalt arbeid

Flere virksomheter har benyttet seg av en praksis med ubetalte stillinger i former som «praktikant», «internship», «trainee» og lignende. Rammene for slike former for arbeid kan variere, men de har til felles at de er rettet mot studenter under utdanning eller nyutdannede, at de ikke inngår som en del av et utdanningsløp og de er enten ubetalt eller svært lavt betalt. Det finnes lite kunnskap om omfang og bruk av denne type stillinger. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil gjennomføre et eksternt FoU-prosjekt for å kartlegge om denne type stillinger utgjør et problem av noe omfang, hvilke konsekvenser disse stillingene har for arbeidstakeren og hvorvidt dette primært representerer en erstatning for betalt arbeidskraft. FoU-prosjektet har planlagt oppstart høsten 2022 med ferdigstillelse i 2023. Funnene fra prosjektet vil danne grunnlag for videre vurdering av om tiltak knyttet til denne type stillinger er nødvendig for å sikre et trygt og anstendig arbeidsliv.

28. Sammenstille tidligere evalueringer av tiltak mot sosial dumping, og kartlegge hvordan regelverk på arbeidslivsområdet etterleves og følges opp

Det er gjennomført og pågår flere kartlegginger og evalueringer for å belyse effekter av tiltak som er satt i gang for å forebygge og bekjempe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Resultatene fra disse prosjektene vil gi et grunnlag for å gjøre en samlet vurdering av tiltakene. Det foreligger få resultater fra forsknings- og utredningsprosjekter som belyser hvordan regelverket etterleves. Arbeids- og inkluderingsdepartementet vil i samarbeid med partene i arbeidslivet og FoU-miljøer ta initiativ til å samle erfaringer fra de kartleggingene som gjøres, og vurdere hvordan det kan gjøres mer systematiske studier av etterlevelse og oppfølging av regelverk.

29. Øke forskningen på tema relatert til utenlandske arbeidstakere, sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og menneskehandel

For å sikre at Regjeringens innsats treffer der det trengs, er det behov for et bedre kunnskapsgrunnlag om påvirkningsfaktorer, drivere og barrierer for sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Herunder kunnskap om hvilke konsekvenser dette har for de berørte og for samfunnet, samt om metoder for å måle utviklingen og effekter av tiltak både for forebygging og bekjempelse av kriminalitet. Dette vil være tema for oppfølging av tiltak i regi av Norges forskningsråd gjennom porteføljen velferd, kultur og samfunn (VELKUSAM) og gjennom egne forskningsoppdrag i regi av departementene og relevante etater.

30. Følge opp evalueringen av Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningscenter

NTAES (Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningscenter) ble etablert i 2016 for å styrke politiets og kontrolletatens kunnskapsgrunnlag innen økonomisk kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet. Senteret består av medarbeidere fra Arbeidstilsynet, Arbeids- og velferdsetaten, Skatteetaten, Tolletaten og politiet. NTAES utarbeider trussel- og risikovurderinger og etterretningsprodukter som grunnlag for etatenes prioriteringer og innsats mot økonomisk- og arbeidslivskriminalitet.

NTAES ble evaluert av DFØ (Direktoratet for forvaltning og økonomistyring) i 2021. DFØs vurdering er at NTAES er i en unik posisjon til å utvikle et kunnskapsgrunnlag for felles prioriteringer på strategisk nivå, men at dette ikke utnyttes nok i dag. Det er behov for flere endringer dersom senteret skal gi merverdi til det tverrfaglige a-krim-samarbeidet. Justis- og beredskapsdepartementet og Finansdepartementet følger opp evalueringsrapporten fra DFØ.

Kontroll og oppfølging, og tverretatlig samarbeid

I saker som gjelder sosial dumping og arbeidslivskriminalitet forekommer det regelbrudd på ulike myndigheters ansvarsområder. Derfor er det behov for samarbeid om kunnskapsbygging, kontroll og oppfølging. Det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet er blitt begrenset av manglende muligheter til å dele og behandle taushetsbelagte opplysninger mellom myndighetene. Nå er det innført nytt regelverk i forskrift som vil styrke samarbeidet og bidra til å gjøre innsatsen mer målrettet. Samarbeidet mellom myndighetene gir muligheter for å benytte de sanksjonsmidlene som har størst effekt i hvert enkelt tilfelle. Politiets og påtalemyndighetens oppfølging av arbeidslivskriminalitet skal styrkes, og særlig innrettes mot etterforskning og påtale av alvorlige lovbrudd.

31. Styrke det tverretatlige samarbeidet for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet

Regjeringen vil styrke samarbeidet mellom offentlige myndigheter. Det tverretatlige a-krimssamarbeidet mellom Arbeidstilsynet, Arbeids- og velferdsetaten, politiet, Skatteetaten og Tolletaten er sentralt i innsatsen med å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet. Det er etablert a-krimssentre i Oslo, Bergen, Stavanger, Kristiansand, Trondheim, Bodø og Tønsberg. Et nytt a-krimssenter i Alta åpnes høsten 2022.

Tilstrekkelig hjemmel for å dele og behandle informasjon er en forutsetning for et godt tverretatlig samarbeid. Forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet trådte i kraft juni 2022 og vil legge grunnlag for et mer effektivt samarbeid.

På oppdrag fra departementene gjennomfører KPMG en evaluering av etatssamarbeidet, og en rapport vil bli lagt fram mot slutten av 2022. Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Finansdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet vil arbeide for å videreutvikle det tverretatlige samarbeidet i lys av evalueringen.

32. Sikre effektiv bruk av sanksjoner

For å motvirke kriminalitet er det av stor betydning at lovbrudd oppdages og sanksjoneres på en rask og effektiv måte. Politiet og kontroll- og tilsynsmyndighetene skal i større grad samarbeide om valg av sanksjoner for å sikre at de er raske og merkbare, og står i forhold til lovbruddets alvorlighet. Regjeringen vil styrke bruken av sanksjoner. Arbeidstilsynet har allerede fått føringer om i større grad å benytte overtredelsesgebyr når forholdene tilsier det, og innrette reaksjonene og størrelse på overtredelsesgebyrene slik at de i størst mulig grad bidrar til at virksomheter etterlever regelverket.

Lovbrudd som kontrolletatene har forutsetninger for å oppklare og sanksjonere på en tilstrekkelig måte, bør i utgangspunktet sanksjoneres med forvaltningssanksjoner (som overtredelsesgebyr, tvangsmulkt, administrativ inndragning mv.). Politiet og påtalemyndigheten skal prioritere innsatsen, herunder inndragning, for å etterforske og føre for retten lovbrudd av alvorlig karakter, og lovbrudd som ikke anses å kunne sanksjoneres tilstrekkelig gjennom forvaltningssporet.

Riksadvokaten skal styrke sin fagledelse på økonomisk kriminalitet, herunder arbeidslivskriminalitet, og bidra til å øke statsadvokatembetenes og politidistriktenes kompetanse og innsats for å bekjempe denne typen kriminalitet.

33. Følge opp tjeneste for digital deling av tilsynsdata mellom ulike tilsynsmyndigheter

Høsten 2021 lanserte Brønnøysundregistrene og flere tilsynsmyndigheter datadelingstjenesten Tilda, som vil sørge for bedre flyt av tilsynsdata mellom tilsynsmyndigheter. Tilda har som formål å bidra til best mulig planlegging og koordinering av tilsynsvirksomhet på tvers av alle tilsynsmyndigheter, samt bidra til å heve treffsikkerheten på risikovurderinger i forkant av tilsyn. Tjenesten er tilrettelagt for de rundt 80 tilsynsmyndighetene i Norge og utvalgte leverandører av fagsystemer. Denne digitale delingen av tilsynsdata skal utvikles videre, blant annet ved å vurdere hvordan informasjon om enkeltpersonforetak kan inkluderes i tjenesten.

Internasjonalt samarbeid

Norske myndigheter deltar i mange internasjonale samarbeidsfora, som for eksempel Europol, Interpol og OECDs samarbeid mot skattekriminalitet. Oppfølging av slike samarbeidsarenaer gir økt slagkraft mot grensekryssende kriminalitet. Utfordringene med sosial dumping og arbeidslivskriminalitet er i stor grad sammenfallende på tvers av landegrensene. Det er nær kontakt mellom de nordiske landene både på politisk nivå og etatsnivå når det gjelder felles tilnærminger og utveksling av erfaringer.

Også mange virksomheter er internasjonale aktører med ansvar for å ivareta menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i sine leverandørkjeder. OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper og den nye åpenhetsloven stiller krav om, og forventninger til, hvordan næringslivet må utføre aktsomhetsvurderinger og selv gjennomføre tiltak for å kartlegge, forhindre, begrense og redegjøre for faktiske og potensielle negative konsekvenser av sin virksomhet.

34. Videreføre samarbeidet med ELA

Regjeringen vil fortsette samarbeidet med det europeiske arbeidsmarkedsbyrået (ELA). ELA representerer en mulighet for å styrke det europeiske samarbeidet mot grenseoverskridende arbeidslivskriminalitet. ELA er et byrå under Europakommisjonen som skal styrke samarbeidet mellom landene i EU/EØS knyttet til reglene om blant annet arbeidsmobilitet. Forordningen som oppretter ELA, forordning (EU) 2019/1149, innebærer ingen avståelse av nasjonal myndighet til ELA. Norge deltar i dag som observatør i ELAs styre og i arbeidsgrupper på ulike temaer innenfor ELAs virkeområde, samt i allerede etablerte systemer som EURES.

35. Forsterke samarbeidet med kontrollmyndighetene i Norden og Baltikum

Regjeringen vil fortsette og forsterke samarbeidet med kontrollmyndighetene i Norden og Baltikum. Det internasjonale samarbeidet har stor betydning for å kunne forebygge sosial dumping og bekjempe grensekryssende kriminalitet i arbeidslivet. Finansiert med EØS-midlene pågår det for tiden et bilateralt tverretatlig samarbeidsprosjekt mellom Norge og Litauen hvor målet er å overføre Norges erfaringer og utvikle et tverretatlig samarbeid om konkrete tilsynssaker. Arbeidstilsynet gjennomfører også samarbeidstiltak med myndighetene i andre øst- og sentraleuropeiske land. Det er etablert et eget nordisk-baltisk nettverk mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Dette samarbeidet vil framover forsterkes ved økt samarbeid om tilsyn, samarbeid om felles informasjonstiltak til sender- og mottakerland av arbeidskraft og koordinering av initiativ og deltakelse på europeiske arenaer.

Utgitt av:
Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 222 40 000

Forsidebilde: Lightmotiv/Richard Baron, Plainpicture
Trykk: Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
09/2022 – opplag 300

